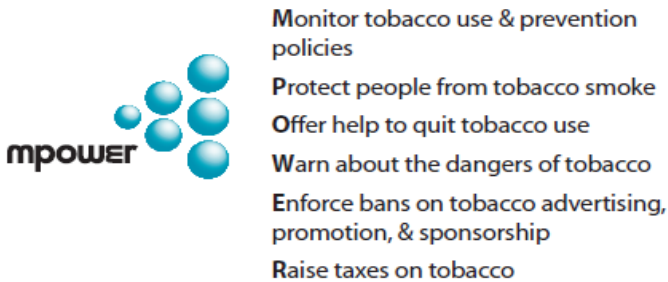

Παγκόσμια μελέτη παιδιών (13-15 ετών) για το κάπνισμα

Στόχοι: Η παγκόσμια μελέτη παιδιών (13-15 ετών) για το κάπνισμα- Global Youth Tobacco Survey (GYTS)- είναι ένα διεθνώς αναγνωρισμένο πρότυπο για τη συστηματική παρακολούθηση της χρήσης καπνού από νέους (13-15 ετών) καθώς επίσης και όλων των σημαντικών δεικτών που αφορούν στη χρήση καπνικών προϊόντων.

Το GYTS είναι μία εθνικά αντιπροσωπευτική μελέτη που γίνεται στα σχολεία με τη συμμετοχή μαθητών ηλικίας 13-15 ετών και είναι έτσι σχεδιασμένο ώστε να παράγει εκτιμήσεις επιπολασμού για κάθε χώρα. Το GYTS χρησιμοποιεί ένα τυποποιημένο βασικό ερωτηματολόγιο και την ίδια μεθοδολογία για το σχεδιασμό δειγματοληψίας και τη διαδικασία συλλογής στοιχείων. Βοηθά τις χώρες στην προσπάθειά τους να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από την υιοθέτηση της Σύμβασης-Πλαίσιο για τον Έλεγχο του Καπνού (FCTC) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) και να αποκτήσουν με τον τρόπο αυτό διεθνώς συγκρίσιμα δεδομένα. Ο ΠΟΥ έχει αναπτύξει το MPOWER, μια δέσμη μέτρων για τη μείωση της κατανάλωσης προϊόντων καπνού, τα οποία περιέχονται στη σχετική Σύμβαση-Πλαίσιο του ΠΟΥ (FCTC):

GYTS Μεθοδολογία

Το GYTS χρησιμοποιεί μία διεθνώς τυποποιημένη μεθοδολογία που περιλαμβάνει το σχεδιασμό δείγματος από σχολεία που επιλέγονται ανάλογα με τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών και τη συλλογή ερωτηματολογίων. Οι τάξεις στα επιλεγμένα σχολεία επιλέγονται τυχαία και οι μαθητές των τάξεων αυτών καλούνται να συμμετάσχουν στην έρευνα. Το GYTS βασίζεται σε ένα ερωτηματολόγιο που περιλαμβάνει μια ομάδα βασικών και μια ομάδα προαιρετικών ερωτήσεων ώστε να προσαρμόζεται στις ανάγκες της κάθε χώρας. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τις εξής θεματικές ενότητες: χρήση προϊόντων καπνού (καπνικά και μη καπνικά), διακοπή καπνίσματος, έκθεση στο παθητικό κάπνισμα, διαφημίσεις από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης υπέρ και κατά του καπνίσματος, ευκολία πρόσβασης σε καπνικά προϊόντα και γνώσεις και συμπεριφορές σχετικά με το κάπνισμα. Το GYTS διεξήχθη στη χώρα μας το 2013 από την Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας και το Τμήμα Επιδημιολογίας του Παν/μίου της Θεσσαλίας. 4,618 συμμετείχαν στην έρευνα με ποσοστό ανταπόκρισης 87.7%.

GYTS – Κύρια Σημεία

ΧΡΗΣΗ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΠΝΟΥ

- 16.9% των αγοριών, 12.9% των κοριτσιών και 15.0% των παιδιών στο σύνολό τους καπνίζουν.
- 10.3% των αγοριών, 9.9% των κοριτσιών και 10.1% των παιδιών στο σύνολό τους καπνίζουν τσιγάρα.
- 2.5% των αγοριών, 1.3% των κοριτσιών και 1.9% % των παιδιών στο σύνολο τους κάνουν χρήση μη καπνικών προϊόντων καπνού.
- 18.0% των αγοριών, 13.8% των κοριτσιών και 16.0% των παιδιών στο σύνολο τους κάνουν χρήση προϊόντων καπνού.

ΔΙΑΚΟΠΗ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ

- 6 στους 10 καπνιστές προσπάθησε να διακόψει τους τελευταίους 12 μήνες.
- 4 στους 10 καπνιστές θέλουν να διακόψουν το κάπνισμα.

ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ

- 56.7% των μαθητών εκτίθενται στο παθητικό κάπνισμα στο σπίτι τους.
- 67.4% των μαθητών εκτίθενται στο παθητικό κάπνισμα μέσα σε κλειστούς δημόσιους χώρους.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ

- 67.9% των καπνιστών αγόρασε τσιγάρα από κατάστημα ή περίπτερο.
- Μεταξύ όσων καπνιστών αγοράζουν τσιγάρα το 87.3% δεν αντιμετώπισε κανένα πρόβλημα στην αγορά τους λόγω της ηλικίας τους.

ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

- 5 στους 10 μαθητές είδαν αντικαπνιστικά μηνύματα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- 4 στους 10 μαθητές είδαν διαφημίσεις/προώθηση καπνικών προϊόντων σε σημεία πώλησής τους.
- 1 στους 10 μαθητές έχουν κάτι με το εταιρικό λογότυπο κάποιας καπνοβιομηχανίας.

ΓΝΩΣΕΙΣ, ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ

- 77.2% των μαθητών δηλώνουν ότι γνωρίζουν ότι σίγουρα η έκθεση τους στο παθητικό κάπνισμα βλάπτει την υγεία τους.
- 82.1% των μαθητών υποστηρίζουν την απαγόρευση του καπνίσματος σε κλειστούς δημόσιους χώρους.

ΧΡΗΣΗ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΠΝΟΥ

ΚΑΠΝΙΣΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ (%)	ΑΓΟΡΙΑ(%)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ(%)
Καπνιστές ¹	15.0	16.9	12.9
Καπνιστές τσιγάρων ²	10.1	10.3	9.9
Συστηματικοί καπνιστές τσιγάρων ³	2.9	3.1	2.7
Καπνιστές άλλων καπνικών προϊόντων ⁴	9.7	12.2	7.0
Όσοι έχουν καπνίσει έστω και 1 φορά ⁵	34.4	36.8	31.9
Όσοι έχουν καπνίσει έστω και 1 τσιγάρο ⁶	30.4	32.2	28.6
Όσοι έχουν καπνίσει άλλα καπνικά προϊόντα έστω και 1 φορά ⁷	16.4	19.3	13.3

ΜΗ ΚΑΠΝΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΠΝΟΥ

Χρήστες μη καπνικών προϊόντων ⁸	ΣΥΝΟΛΟ (%)	ΑΓΟΡΙΑ(%)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ(%)
Όσοι έχουν κάνει χρήση μη καπνικού προϊόντος έστω και 1 φορά ⁹	3.4	4.1	2.6

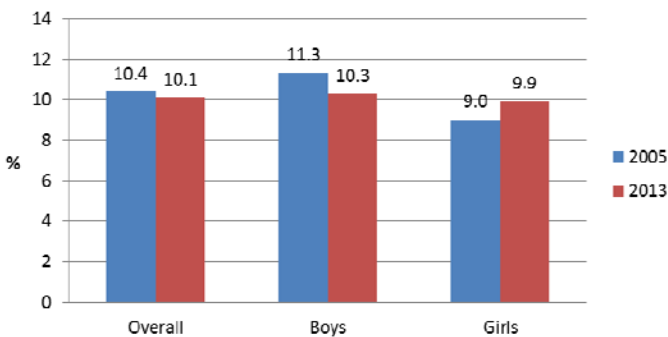
ΧΡΗΣΗ ΚΑΠΝΟΥ (καπνικά και/ή μη καπνικά προϊόντα καπνού)

Χρήστες καπνικών προϊόντων ¹⁰	ΣΥΝΟΛΟ (%)	ΑΓΟΡΙΑ(%)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ(%)
Όσοι έχουν κάνει χρήση καπνικού προϊόντος έστω και 1 φορά ¹¹	35.8	38.0	33.4

ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

Όσοι δεν έχουν κάνει χρήση καπνικών προϊόντων ποτέ και είναι επιρρεπείς στη χρήση τους στο μέλλον ¹²	ΣΥΝΟΛΟ (%)	ΑΓΟΡΙΑ(%)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ(%)
Όσοι δεν έχουν κάνει χρήση καπνικών προϊόντων ποτέ και πιστεύουν ότι θα απολάμβαναν ένα τσιγάρο ¹³	2.7	2.9	2.6

Current Cigarette Smokers --
GYTS Greece, 2005-2013

ΔΙΑΚΟΠΗ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ

	ΣΥΝΟΛΟ (%)	ΑΓΟΡΙΑ(%)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ(%)
Καπνιστές που προσπάθησαν να διακόψουν τους τελευταίους 12 μήνες	59.1	59.6	58.6
Καπνιστές που θέλουν να διακόψουν το κάπνισμα άμεσα	43.6	48.0	38.8
Καπνιστές που πιστεύουν ότι θα μπορούσαν να διακόψουν το κάπνισμα εάν το ήθελαν	87.4	86.4	88.7
Καπνιστές που έχουν δεχτεί βοήθεια/συμβουλές μέσω προγράμματος ή από επαγγελματία υγείας για να διακόψουν το κάπνισμα	13.4	12.5	14.5

ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ

	ΣΥΝΟΛΟ (%)	ΑΓΟΡΙΑ(%)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ(%)
Έκθεση στο παθητικό κάπνισμα στο σπίτι ^{††}	56.7	53.2	60.5
Έκθεση στο παθητικό κάπνισμα σε κλειστούς δημόσιους χώρους ^{††}	67.4	63.2	71.9
Έκθεση στο παθητικό κάπνισμα σε οποιοδήποτε ανοικτό δημόσιο χώρο ^{††}	68.4	63.3	73.7
Μαθητές που έχουν δει καπνιστές μέσα σε σχολικά κτήρια [†]	75.9	74.3	77.7

ΠΡΟΣΒΑΣΗ & ΔΙΑΘΕΣΗ

	ΣΥΝΟΛΟ (%)	ΑΓΟΡΙΑ(%)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ(%)
Καπνιστές τσιγάρων που αγόρασαν τσιγάρα από κατάστημα ή περίπτερο ¹⁴	67.9	67.9	67.9
Καπνιστές τσιγάρων που τους πωλήθηκαν τσιγάρα παρά το νόμο που απαγορεύει την πώληση καπνικών προϊόντων σε ανήλικους ¹⁵	87.3	84.2	90.3
Καπνιστές τσιγάρων που αγόρασαν μεμονωμένα τσιγάρα (όχι σε πακέτο) ¹⁶	3.6	4.2	3.0

ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ (%)	ΑΓΟΡΙΑ(%)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ(%)
Είδαν διαφημίσεις/προώθηση προϊόντων καπνού σε σημεία πώλησης καπνικών προϊόντων ¹⁷	40.9	43.0	38.7
Μαθητές που είδαν να καπνίζουν στη τηλεόραση, σε βίντεο ή στο κινηματογράφο ¹⁸	88.2	87.4	89.0
Μαθητές στους οποίους προσφέρθηκε δωρεάν καπνικό προϊόν από εκπρόσωπο βιομηχανικής εταιρείας προϊόντος	5.5	6.5	4.4
Μαθητές οι οποίοι έχουν ένα αντικείμενο με εταιρικό λογότυπο καπνοβιομηχανίας	9.6	10.7	8.5
ΑΝΤΙΚΑΠΝΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ			
Είδαν αντικαπνιστικά μηνύματα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης [†]	53.6	51.5	55.7
Είδαν αντικαπνιστικά μηνύματα σε αθλητικές ή κοινωνικές εκδηλώσεις ¹⁹	31.3	35.6	26.4
Καπνιστές οι οποίοι σκέφτηκαν να διακόψουν λόγω των προειδοποιητικών σημάνσεων ²⁰	40.1	43.8	35.1
Μαθητές οι οποίοι έμαθαν στο σχολείο για τους κινδύνους από τη χρήση καπνικών προϊόντων τους τελευταίους 12 μήνες	60.5	59.6	61.6

ΓΝΩΣΕΙΣ & ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ

	ΣΥΝΟΛΟ (%)	ΑΓΟΡΙΑ(%)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ(%)
Μαθητές που πιστεύουν ότι είναι δύσκολο για όσους έχουν ξεκινήσει να διακόψουν το κάπνισμα	41.8	40.5	43.3
Μαθητές που πιστεύουν ότι το κάπνισμα βοηθάει τους άλλους να αισθάνονται πιο άνετα σε γιορτές, πάρτυ, κοινωνικές εκδηλώσεις	25.7	28.0	23.2
Μαθητές οι οποίοι πιστεύουν ότι η έκθεσή τους στο παθητικό κάπνισμα είναι επιβλαβής για την υγεία τους	77.2	75.2	79.4
Μαθητές που υποστηρίζουν την απαγόρευση του καπνίσματος σε κλειστούς δημόσιους χώρους	82.1	80.3	83.9
Μαθητές που υποστηρίζουν την απαγόρευση του καπνίσματος σε εξωτερικούς δημόσιους χώρους	56.2	57.2	55.1

¹ Έγινε χρήση προϊόντος καπνού μέσα στις τελευταίες 30 ημέρες. ² Έγινε χρήση τσιγάρου μέσα στις τελευταίες 30 ημέρες. ³ Κάπνισαν τσιγάρα περισσότερες από 20 από τις τελευταίες 30 ημέρες. ⁴ Έγινε χρήση προϊόντος καπνού που εκτός τσιγάρου τις τελευταίες 30 μέρες. ⁵ Κάπνισαν οποιοδήποτε προϊόν καπνού, έστω και 1 ή 2 φορές. ⁶ Κάπνισαν τσιγάρο έστω και 1 ή 2 φορές. ⁷ Κάπνισαν οποιοδήποτε προϊόν καπνού, εκτός τσιγάρου έστω και 1 ή 2 φορές. ⁸ Έγινε χρήση μη καπνικών προϊόντων καπνού τις τελευταίες 30 ημέρες. ⁹ Έγινε χρήση μη καπνικών προϊόντων καπνού. ¹⁰ Κάπνισαν προϊόν καπνού και/ή έκαναν χρήση μη καπνικών προϊόντων καπνού τις τελευταίες 30 ημέρες. ¹¹ Κάπνισαν προϊόν καπνού και/ή έκαναν χρήση μη καπνικών προϊόντων καπνού. ¹² Επιρρεπείς στη χρήση προϊόντων καπνού στο μέλλον θεωρήθηκαν όσοι απάντησαν "σίγουρα ναι", "πιθανόν ναι", ή "πιθανόν όχι" στη χρήση προϊόντων καπνού αν ένας από τους καλύτερους τους φίλους τους τα πρόσφερε, ή "σίγουρα ναι", "πιθανόν ναι", ή "πιθανόν όχι" στη χρήση προϊόντων καπνού κατά τη διάρκεια των επόμενων 12 μηνών. ¹³ Όσοι απάντησαν "Συμφωνώ" ή "Συμφωνώ Απόλυτα" στη δήλωση: "Πιστεύω ότι μπορεί να απολαύσω το κάπνισμα ενός τσιγάρου". ¹⁴ Πως προμηθεύτηκαν τσιγάρα οι συμμετέχοντες τη τελευταία φορά που κάπνισαν στις τελευταίες 30 μέρες. ¹⁵ Από όσους προσπάθησαν να αγοράσουν τσιγάρα τις τελευταίες 30 μέρες. ¹⁶ Με βάση τη τελευταία τους αγορά όσοι αγόρασαν τσιγάρα τις τελευταίες 30 μέρες. ¹⁷ Από όσους επισκέφτηκαν σημείο πώλησης τις τελευταίες 30 μέρες. ¹⁸ Από όσους είδαν τηλεόραση, βίντεο ή κινηματογράφο τις τελευταίες 30 μέρες. ¹⁹ Από όσους παρακολούθησαν αθλητική ή κοινωνική εκδήλωση τις τελευταίες 30 μέρες. ²⁰ Από όσους παρατήρησαν προειδοποιητικές σημάνσεις στα πακέτα τσιγάρων τις τελευταίες 30 μέρες. [†] Τις τελευταίες 30 μέρες. ^{††} Τις τελευταίες 7 μέρες.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα στοιχεία είναι εθνικά αντιπροσωπευτικά. Η χρηματοδότηση για το GYTS Ελλάδα 2013 έγινε με πόρους της Ελλάδος και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.